

4.6.2003

Liikenne- ja viestintäministeriö

**LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN TILINTARKASTUSKERTOMUS
VUODELTA 2002**

Valtiontalouden tarkastusvirasto on tänään päättänyt antaa liikenne- ja viestintäministeriön tilintarkastuksesta varainhoitovuodelta 2002 tämän tilintarkastuskertomuksen. Tarkastuksen on suorittanut ylitarkastaja, JHTT Maija Arra. Tilinpäätöstarkastukseen on osallistunut tarkastaja Jenni Leppälahti. Tarkastusta on valvonut tarkastuspäällikkö Markku Heikkinen.

Tarkastus on suoritettu tarkastusviraston tilintarkastusohjeen mukaisesti ja se on kohdistunut liikenne- ja viestintäministeriön tilinpäätökseen, tilinpäätöstietojen perustana olevaan kirjanpitoon ja muuhun laskentatoimeen, sisäiseen valvontaan sekä talousarvion ja sitä koskevien keskeisten säännösten noudattamiseen.

Tarkastuksen perusteella esitetään seuraavaa.

TILINPÄÄTÖS**Tilinpäätöslaskelmat, liitetiedot ja laskelmien tarkastelu**

Tilinpäätöslaskelmien sisältöä ja esittämistapaa sekä niiden perustana olevaa kirjanpitoa on tarkastettu riittävässä laajuudessa sen selvittämiseksi, onko tilinpäätöslaskelmat ja liitetiedot laadittu olennaisilta osin oikein.

Ministeriössä on tehty Sonera Oyj:n ja Telia AB:n fuusiosta aiheutuneet kirjaukset siten, että Sonera Oyj:n osakkeisiin aikaisemmin tehty 2.620,3 miljoonan euron arvonkorotus on purettu. Samalla on teh-

ty TeliaSonera AB:n osakkeisiin 2.479,7 miljoonan euron arvonnkorotus, joka on muodostunut TeliaSonera AB:n 31.12.2002 pörssi-arvon 3.174,8 miljoonan euron (kurssi 3,56 euroa) ja hankintahinnan 695,1 miljoonan euron erotuksesta. Olennaista arvonnkorotuksen tekemisen kannalta on sen pysyvyys, ei sinänsä vuoden viimeisen päivän kurssi perusteena.

Tilinpäätöslaskelmat, jotka koostuvat talousarvion toteutumalaskelmasta, tuotto- ja kululaskelmasta sekä taseesta, on tarkastuksessa todettu laadituiksi säännösten mukaisesti.

Tilinpäätöslaskelmien liitteenä esitetyt tiedot on tarkastuksessa todettu esitetyiksi talousarvioasetuksen edellyttämällä tavalla lukuun ottamatta liitettä 6 (Myönnetty varainhoitovuoden päättyessä voimassa olleet valtiontakaukset, valtion takuut ja muut vastuusitoumukset eriteltyinä), jossa leasingvastuiden yhteissumman tulisi olla 223.681 euroa liitteessä esitetyn 156.584 euron sijasta.

Tilinpäätösasiakirjassa on esitetty tilinpäätöslaskelmien tarkastelu talousarvioasetuksen mukaisesti.

Tuloksellisuuden kuvaus ja maksullisen toiminnan kannattavuustiedot

Tuloksellisuuden kuvauksen taloudellisuus-, tuottavuus-, kustannus-, ja suoritustietojen sisältöä ja esittämistapaa ja näiden tietojen perustana olevaa laskentatointia on tarkastettu riittävässä laajuudessa sen selvittämiseksi, sisältääkö tuloksellisuuden kuvaus olennaisilta osin oikeat ja riittävät tiedot. Tarkastus ei ole kohdistunut tilinpäätöksen vaikuttavuustietoihin.

Ministeriötiliviraston toiminnasta ei ole esitetty talousarvioasetuksen 65 §:n edellyttämiä tietoja toiminnan taloudellisuudesta tai sitä korvaavia kustannustietoja tulosalueittain tai tehtävittäin, joten tilinpäätöksen tuloksellisuustietoja ei voida pitää oikeina ja riittävinä.

Ministeriön tuotto- ja kululaskelman yhteydessä esitetyt maksullisen toiminnan tuotot eivät vähäisinä edellytä kustannusvastaavuuslaskelman laatimista. Ministeriön hallintaan väliaikaisesti siirretyistä kiinteistöistä ministeriö on saanut vuokratuottoja vuosina 1999-2002. Vuonna 2002 satunnaisiin tuottoihin sisältyy vuokratuottoja noin 179.000 euroa. Vuokraustoiminnan pysyvyys edellyttää, että näistä tuotoista esitetään Valtiokonttorin määräyksen mukainen kustannusvastaavuuslaskelma.

SISÄINEN VALVONTA

Sisäistä valvontaa on arvioitu riskianalyysissä ja tarkastettu laskenta-toimen, valtuusseurannan ja tilinpäätöksen tarkastuksen yhteydessä sekä hankintojen sisäisen valvonnan tarkastuksen yhteydessä.

Hankintojen sisäisen valvonnan tarkastuksen yhteydessä on tullut esiin puutteita, joiden osalta liikenne- ja viestintäministeriö on ilmoittanut ryhtyvänsä asianmukaisiin toimenpiteisiin.

Ministeriön laskentatoimi tulee saattaa vastaamaan valtion talousarviosta annetun asetuksen 55 §:n vaatimuksia.

TULOSTAVOITTEET HALLINNONALALLA JA HALLINNONALAN TOIMINTAKERTOMUSTIEDOT

Eräät menettelyt hallinnonalalla

Tiehallinnon tilintarkastuksessa on todettu, että Tiehallinnon maa-alueiden kirjanpitoon ja omaisuuden hallintaan sekä valtuuskirjanpitoon liittyy edelleen puutteita. Puutteista on huomautettu Tiehallintoa jo vuoden 2001 tilintarkastuksessa. Asiaa on käsitelty yksityiskohtaisemmin Tiehallinnon tilintarkastuskertomuksessa 76/53/03, 24.4.2003.

Ratahallintokeskuksen tilintarkastuksessa on todettu, että maksupäätöksessä liiketaloudellisesti hinnoiteltavaksi suoritteeksi katsottu kiinteistötoimi on ollut edellisten vuosien tapaan huomattavan alijäämäistä. Tilintarkastuskertomuksessa on edellytetty, että Ratahallintokeskuksen ja liikenne- ja viestintäministeriön tulee selvittää tulojen perustana olevaa säännöspohjaa. Asiaa on käsitelty yksityiskohtaisemmin Ratahallintokeskuksen tilintarkastuskertomuksessa 78/53/03, 28.4.2003.

Merenkululaitoksen tilintarkastuksessa on todettu, että kaupungeilta ja kunnilta kanavan rakennushankkeeseen saatu rahoitus on käsitelty talousarvion ulkopuolisena rahoituksena. Tarkastuskertomuksessa on edellytetty, että budjetoitikäytännön selkeyttämismahdollisuuksia tulisi selvittää yhdessä liikenne- ja viestintäministeriön kanssa. Asiaa on käsitelty yksityiskohtaisemmin Merenkululaitoksen tilintarkastuskertomuksessa 77/53/03, 23.5.2003.

Tulostavoitemenettelyt hallinnonalalla

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan vuoden 2002 tulostavoitteissa ei ole tapahtunut olennaisia muutoksia edelliseen vuoteen verrattuna. Kaikille hallinnonalan virastoille ja ministeriölle on asetettu vaikuttavuustavoitteita ja osalle virastoista palvelutavoitteita. Osalle hallinnonalan virastoista on asetettu taloudellisuustavoitteita. Tavoitteiden kattavuudessa on kuitenkin edelleenkin puutteita.

Tuloksellisuuden eri osa-alueiden kattavaan tavoiteasetteluun tulee edelleen kiinnittää huomiota. Taloudellisuustavoitteita tulisi asettaa hallinnonalan virastojen toiminnalle ja ministeriön omalle toiminnalle kattavammin tai edellyttämällä tulosaluekohtaisten tai tehtävittäisten kustannustietojen esittämistä silloin kun toiminta on sen luonteista, että taloudellisuutta ei teknisistä syistä voi mitata tai sen mittaamisesta ei saavuteta vastaavaa hyötyä.

Valtiontalouden tarkastusvirasto on suorittanut vahvistamaansa tarkastussuunnitelmaan sisältyneen liikennesuoritteiden ohjailua koskeneen tarkastuksen ja antanut siitä tarkastuskertomuksen 41/2002 Liikennesuoritteiden ohjailu, Dnro 277/54/02, 20.12.2002.

Toimintakertomuksen kuvaus hallinnonalan palvelu- ja tuotantotoiminnan vaikuttavuuden, laadun ja taloudellisuuden kehityksestä

Toimintakertomus sisältää hallinnonalan palvelu- ja tuotantotoiminnan vaikuttavuuden kuvauksen, joka tilintarkastuksen keinoin ei ole arvioitavissa. Toiminnan taloudellisuuden kuvausta tulee edelleen kehittää. Hallinnonalan virastojen ja laitosten taseet, tuotto- ja kululaskelmat ja niiden yhdistelmät sekä tiedot määrärahoista ja niiden käytöstä eivät riitä talousarvioasetuksen 65 §:n edellyttämäksi kuvaukseksi hallinnonalan toiminnan taloudellisuuden kehityksestä.

Toimintakertomuksen selvitys hallinnonalalle siirtomenoihin myönnettyjen määrärahojen vaikuttavuudesta

Hallinnonalan siirtomenojen vaikuttavuutta ei ole toimintakertomuksessa kuvattu erikseen. Kuvaus siirtomenoista merkittävimmän joukkoliikenteen palvelujen oston ja kehittämisen vaikuttavuudesta sisältyy liikennettä koskevaan kuvaukseen. Muista siirtomenoista esitetyt tiedot ovat vähäiset. Ministeriö on kehittänyt siirtomenojen budjetoin-

tia vuoden 2003 talousarviossa, mikä antaa jatkossa perustan siirtomenojen vaikuttavuuden arviointiin.

Katsaus ministeriön toimialaan kuuluvaan liike- ja muuhun taloudelliseen toimintaan

Toimintakertomus sisältää hallinnonalan yhtiöiden ja liikelaitosten talouden keskeiset tunnusluvut. Virastojen ja laitosten maksullisen toiminnan osalta on esitetty tietoja kustannusvastaavuudesta sekä yli- tai alijäämästä ja vertailu edelliseen vuoteen.

Toimintakertomustiedot kokonaisuudessaan

Toimintakertomuksessa on esitetty keskeiset tiedot hallinnonalan toiminnasta ja sen vaikuttavuudesta. Puutteena on edelleen talousarvioasetuksen 65 §:n edellyttämien hallinnonalan palvelu- ja tuotantotoiminnan taloudellisuuden kehitystä kuvaavien tietojen vähäisyys.

TALOUSARVION JA SITÄ KOSKEVIEN KESKEISTEN SÄÄNNÖSTEN NOUDATTAMINEN

Tarkastuksen perusteella voidaan lausua, että talousarviota ja sitä koskevia keskeisiä säännöksiä on noudatettu.

ILMOITUSVELVOLLISUUS VALTIONTALouden TARKASTUSVIRASTOLLE

Valtiontalouden tarkastusvirastosta annetun lain 5 §:n 1 momenttiin perustuen liikenne- ja viestintäministeriön tulee ilmoittaa tarkastusvirastolle 29.8.2003 mennessä mihin toimenpiteisiin se on ryhtynyt

1. laskentatoimensa kehittämiseksi vastaamaan valtion talousarviosta annetun asetuksen 55 §:n vaatimuksia,
2. Tiehallinnon maa-alueiden kirjanpitoon ja omaisuuden hallintaan sekä valtuuskirjanpitoon liittyvien puutteiden johdosta,

3. Ratahallintokeskuksen kiinteistötoimen tulojen perustana olevan säännöspohjan kehittämiseksi liiketaloudelliseksi suoritteeksi määritellyn kiinteistötoimen jatkuvan alijäämäisyyden johdosta ja
4. Merenkululaitoksen talousarvion ulkopuolisen rahoituksen budjetoitikäytäntöjen selkeyttämismahdollisuuksien selvittämiseksi.

Tarkastusneuvos, JHTT

Erkki Mäki-Ranta

Ylitarkastaja, JHTT

Maija Arra

TIEDOKSI Valtiontilintarkastajat
Valtiovarainministeriö
Liikenne- ja viestintäministeriön kansliapäällikkö
Valtiokonttori